N° 221. 1833.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Zondag en Maandag 15 en 16 September.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 14den September.

HH. KK. HH. Prins en Prinses *Albert* van Pruissen zijn den 8sten dezer uit 's Hage te Berlijn aangekomen en oogenblikkelijk naar Schwedt voortgereisd.

— Zoo men verneemt heeft het Z. M. behaagd, den heer staatsraad *G. Schimmelpenninck*, op zijn daartoe gedaan verzoek, eervol te ontslaan, als president der Nederlandsche Handelmaatschappij, met 1 Januarij 1834, en zou genoemde heer staatsraad, bij hetzelfde besluit, tot kommandeur van de orde van den Nederlandschen Leeuw bevorderd zijn. Voorts zou nog, bij dat besluit, den heer *H. C. van der Houven*, thans directeur der Maatschappij, tot president derzelve tegen dat tijdstip zijn benoemd, en alzoo in de vacature van eene directeurplaats alsnu, op den voet der artikelen van overeenkomst, moeten worden voorzien.

— Uit 's Hage wordt ons van gisteren geschreven:

» Omtrent den stand der staatkundige aangelegenheden des Rijks wil men het navolgende weten.

» Na de aankomst van onze nieuwe gevolmagtigden te Londen, hebben dezelve hun voorstel tot schikking aan de gezanten der vijf mogendheden onderworpen, welk voorstel voornamelijk gegrond was op het bekende Pruissische verdrag, hetwelk zoodanig was gewijzigd, dat men aan de aanneming van hetzelve niet meende te kunnen twijfelen. De onderhandelingen werden ijverig voortgezet. Men moet het reeds omtrent den te heffen Schelde-tol eens geworden zijn; ten opzigte van het loodsgeld moet men het nog niet eens geweest zijn; wegens den weg over Sittard aan de Belgen te verleenen, moeten de onderhandelingen zijn aangevangen; nopens de schuld zouden er nog geene opdragten hebben plaats gehad, doch moet men de hoop gekoesterd hebben, dat aan de allezins billijke eischen, dezerzijds gedaan, zou worden toegegeven. Het Luxemburgsche vraagpunt moet in beraadslaging geweest zijn, waaromtrent het voorstel gedaan werd, ons bestuur uit te noodigen, zich deswege aan de Bondsvergadering te wenden. Op het Loo, waar de tijding aankwam van de schorsing der onderhandelingen, gedurende de te vragen toestemming van den Duitschen Bondsdag, werd deswege wel eene conferentie met Z. M. gehouden, doch eerst na 's Konings terugkomst in de residentie, werd daaromtrent de kabinetsraad bijeen geroepen. Zondag jl. had er, onder anderen, een kabinetsraad plaats, waarin men echter nog niet tot eene beslissing moet gekomen zijn. Of er later een besluit genomen is, wordt nog betwijfeld, doch dit is zeker, dat de conferentie het antwoord onzer Regering wachtende is, voor eenige verdere onderhandelingen te doen plaats hebben. Intusschen moet de Bondsdag ons bestuur, naar men verzekert, zijn voorgenomen, en zijne gevoelens over het Luxemburgsche vraagpunt aan onze Regering hebben medegedeeld, zoodat men reden heeft te vertrouwen, dat thans de onderhandelingen, welke niet gestaakt, maar geschorst waren, zullen worden hervat.

» Veel is er gesproken geworden over de voorgenomen reis van Z. K. H. den Prins *van Oranje* naar Schwedt. Naar het schijnt heeft het voornemen daartoe wel bestaan, doch hetzelve heeft, door opgekomen omstandigheden, geenen voortgang gehad.

— De Belgische berigten van gisteren zijn van geen groot aanbelang. De afgevaardigden zetten hunne beraadslagingen over de staatsbegrootingen voort en hebben zich eergisteren met die van de de binnenlandsche zaken beziggehouden. — De *Emancipation*, van heden, houdt wederom een berigt, dat op de Parijsche beurs van den 10den, van eene diplomatieke nota van de drie hoven aan Frankrijk gesproken werd, die weinig goeds voor den Belgischen staat zoude houden. — De Brusselsche bladen spreken met ophef van de aanstaande tentoonstelling van voortbrengselen van schoone kunsten, waarop ook die van vreemden oorsprong worden toegelaten. — Te Antwerpen [illegible] de handelaren [illegible] verkiezingen, zich zoo mogelijk een goed [illegible] bestuur te bezorgen.

— De Pruissische *Staats-Courant* van den 9den berigt, dat Z. M. de keizer van Rusland, naar uit Schwedt werd gemeld, die stad in den avond van den 8sten weder zou verlaten, om over Frankfort aan-den-Oder en Görlitz zich naar Boheme te begeven ten einde met den keizer van Oostenrijk eene bijeenkomst te houden, welke niet te Friedland, zooals vroeger gezegd was, maar te Muenchengrätz niet ver van Jung-Bunzlau zou plaats hebben.

Uit Hamburg wordt omtrent het afreizen van Schwedt van de beide souvereinen, van den 9den dezer, geschreven: » Wij vernemen dat de keizer van Rusland gisteren van Schwedt naar Boheme en de koning van Pruissen naar Maagdenburg dachten te vertrekken, alwaar ook de hertog van Brunswijk, de hertog van Cambridge, de hertog van Anhalt-Köthen en vele andere hooge personadjen gewacht werden.”

— Uit Noorwegen wordt geschreven, dat de kroonprins van Zweden, den 27sten Augustus, met het houden eener Noordsche aanspraak, in naam des konings, de zevende buitengewone Storthing te Christiania gesloten heeft.

— De tot dusverre als Nederlandsche vice-konsul te Rendsburg fungerende heer *J. A. Bütefesch*, is den 6den dezer als Nederlandsche consul aldaar erkend geworden.

— Men heeft hier te lande weder eene reeks Javasche couranten, van den 21sten Februarij tot den 20sten April van dit jaar ontvangen. Op dat tijdstip waren de maatregelen, die door Frankrijk en Engeland, in het laatst van 1832, tegen onze scheepvaart genomen zijn, in onze Oost-Indische bezittingen bekend. Ook wist men, dat het kasteel van Antwerpen door een overmagtig fransch leger belegerd werd en had men zelfs reeds eene, hoewel voorbarige, tijding van de overgave vernomen. Natuurlijk zag men op Java reikhalzend naar nadere tijdingen uit het vaderland uit.

Ten aanzien van de gebeurtenissen op de westkust van Sumatra, wordt in deze couranten bevestigd, hetgeen wij, volgens bijzondere tijdingen uit Java, in ons nommer van den 15den Augustus, reeds vermeld hebben, van eenen opstand onder de Padries, en wel onder de bevolking van Bonjol, die op eene verraderlijke wijze twee onzer militaire wachtposten overvallen hadden, bij welke gelegenheid de luitenants *Woutier* en *Engelbert van Bevervoorde* het leven hebben verloren, en in de infirmerie van eene dier posten al de zieken, ten getale van 30, met den officier van gezondheid *de Groot*, wreedaardig werden vermoord. De luitenant-kolonel *Vermeulen Krieger* bevond zich op dat oogenblik te Pisang met een detachement van omtrent 70 man behalve eenige inlanders. Bemerkende dat de oproerlingen om hem heentrokken, zond gemelde luitenant-kolonel een klein detachement naar het fort Van der Capellen om versterking af; dit detachement echter teruggedreven wordende, zoo besloot hij op gemeld fort te retireren en bewerkstelligde dien aftogt, gedurende tien uren in onophoudelijk gevecht met meer dan 2000 muitelingen, met een verlies van 16 dooden, waaronder 7 Europezen, en 51 gekwetsten waaronder 24 Europezen.

Deze door den regent van Bonjol veroorzaakten en door eenige priesters van die streek aangestookten opstand heeft zich intusschen niet verder uitgebreid; de regent van Bonjol zelf is aan de gevolgen van bekomen wonden overleden; door den luitenant-kolonel kommandant *Elout* waren, na het gebeurde, al die maatregelen in het werk gesteld, welke tot herstel der zaak in die omstandigheden noodig waren, terwijl de majoor *de Quay* dadelijk met eene versterking van troepen van Java te Padang was aangekomen. De laatste te Batavia van Padang ontvangen berigten loopen tot den 8sten Maart en luiden allezins gunstig; de rust was hersteld en het onderling vertrouwen keerde meer en meer terug.

Te Batavia heeft op den 9den April de gewone jaarlijksche vergadering van deelgeregtigden in de Javasche bank plaats gehad, waarin onder anderen is kenbaar gemaakt, dat de zuivere winsten in het afgeloopen vijfde boekjaar behaald, [illegible] som van *f* 466,036.73 bedroegen en dus ruim 23 p[illegible] kapitaal van twee millioen.

Uit Samarang had men treurige berigten ontvangen van zware overstroomingen, welke aldaar den 23sten Februarij, en den 2sten Maart in de dessa Djamboe-koelon, district Ambarawa, hadden plaats gehad, welke beide, niet alleen groote schaden aan eigendommen hadden toegebragt, maar een aantal menschen het leven had doen verliezen.

Door den gouverneur-generaal was een besluit omtrent de regten van uitvoer op de koffij genomen, volgens welk *f* 2 per pikol zullen moeten worden betaald voor de koffij met Nederlandsche schepen naar Nederland bestemd; *f* 4. voor die met vreemde schepen naar Nederland en *f* 5. per pikol met alle vreemde schepen. Eindelijk zijn door denzelven een aantal burgerlijke en militaire benoemingen gedaan.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 11den September.

De bijeenkomsten der Noordsche souvereinen houden op dit oogenblik de aandacht in de hoofdstad gevestigd en zijn ook op de beurs, tegelijk met de afwisselende geruchten van eene verandering van ministerie, het voorwerp der algemeene belangstelling en van de onderscheiden speculatien. Het artikel 't welk het *Journal des débats* over die bijeenkomsten gegeven heeft, geeft aan de andere zijde aan de dagbladen ruime stof, om elk naar zijne wijze van zien, over dit onderwerp en de denkwijze waarvan het ministerie ten deze zou hebben doen blijken, uit te wijden. Zie hier onder anderen de gevolgtrekkingen welke de *Courrier français* uit het meer genoemde artikel meent te kunnen opmaken: » Twee zaken — zegt hij — verdienen in dit stuk inzonderheid te worden opgemerkt; de eerste is, dat niet de minste lof aan het Petersburger kabinet wordt toegezwaaid, en dat men integendeel indirecte beschuldigingen tegen hetzelve inbrengt en hetzelve gevoelens toeschrijft die van geen groote welwillendheid jegens hetzelve getuigen; de tweede opmerking is, dat men raadgevingen, met lofuitingen gepaard, aan den heer *Metternich* en den koning van Pruissen geeft, even als wilde men hen van de gezindheden en de staatkunde van Rusland aftrekken.

» Te Parijs daarentegen verzekert de heer *Pozzo-di Borgo* en herhaalt het aan al die lust heeft het oor er aan te leenen, dat het bondgenootschap van de drie hoven nooit sterker en opregter is geweest, en dat er niet zoozeer kwestie is van de regeling hunner onderlinge belangen, dan wel van het onderzoek van zekere vraagstukken, buiten die belangen gelegen, en die in geenen deele de voorwaarden en grondslagen van het bondgenootschap, of de goede verstandhouding tusschen de kabinetten, kunnen verstoren.

» Uit dit alles moet men besluiten, dat de heer *de Broglie* op dit oogenblik meer bijzonder de naauwe vereeniging der drie hoven vreest, en dat Rusland de hoven van Oostenrijk en Pruissen tot zijne verdere ontwerpen tracht over te halen, hetgeen Frankrijk zoekt voor te komen.

— In een onzer dagbladen wordt heden nader verzekerd, dat op het bureau van buitenlandsche zaken depeches uit Petersburg zouden ontvangen zijn, van het besluit van keizer *Nicolaas* berigt houdende, om in geen geval het constitutioneel bewind in Portugal te erkennen.

— De markies *de Loulé* en zijne echtgenoote vergezellen de koningin dona *Maria* op hare reis naar Portugal niet. De marquis heeft zich te Passy gevestigd en zal in Frankrijk blijven, ten einde de begonnen onderhandelingen met het fransch gouvernement te helpen bevorderen.

— De secretaris der belgische ambassade, *Rogier*, broeder van den minister van binnenlandsche zaken, is sedert eenige dagen alhier terug. De gezant zou eerst met verlof zijn post eenigen tijd verlaten, doch zal nu blijven, om den koning en de koningin der Belgen, die eerstdaags hier gewacht worden te ontvangen.

— Volgens den *Messager* zou Neuchatel zich onderworpen en de graaf *Wesdelen*, en den heer *Terrisse* als afgevaardigden naar den landdag gezonden hebben.

— Men heeft hier berigten uit Madrid tot den 3den dezer. 's konings toestand bleef dezelfde. De infant don *Franciscus de Paula* was den 1sten met zijne geheele familie in de hoofdstad aangekomen. Men wilde opgemerkt hebben, dat de ministers door de infante zeer koel ontvangen waren, waarin nieuwe geruchten eener ministeriële verandering haren oorsprong in gevonden hadden. Omtrent Portugal lekte niets uit; men verzekerde alleen dat het beleg der hoofdstad den 1sten zou begonnen zijn. In den raad was door den graaf *d'Ofalia* de kwestie opgeworpen, of men, in geval dom *Pedro* de overhand behield, een gezant naar Lissabon zou zenden, doch de andere ministers en voornamelijk de heer *Zea* hadden zich volstrekt daar tegen verklaard; daarentegen zou besloten zijn om *Bourmont*, in geval van eene nederlaag, in Spanje op te nemen.

In de, voor de constitutionele zaak zeker niet gunstig gestemde, Madridsche Courant van den 3den, leest men voorts, uit Yelves van den 25sten Augustus, het volgende: De graaf *la Rochejacquelin* zet zijne beweging op den zuidelijken oever van den Taag voort. De groote operatiearmee trekt altijd voorwaarts; hare voorposten zijn te Mafra. Het getal troepen van alle wapenen, die ten noorden en ten zuiden van den Taag op Lissabon aantrekken, bedraagt meer dan 20,000. De grootste rust heerscht in de Algarven en in Alemtejo, waar de geest der ingezetenen bij uitnemendheid ten voordeel van dom *Miguel* is gestemd.

In een berigt uit dezelfde plaats (Yelves) van den 30sten, de laatste die men had, wordt gezegd, dat de troepen van *la Rochejacquelin* zich aan den linker Taag-oever tot aan Benavente en Salvatiena uitstrekken, terwijl het hoofdleger zijne voorhoede te Torres Vedras en zijne voorposten te Villa Franca had gevestigd.

— De fondsen waren heden (11 *September*) genoteerd: 5 pCt. (zonder coupon) kont. 101,55; op tijd 101,70; 3 pCt. kont. 75,20; op tijd 75,25; Nap. renten kont. 96,70; op tijd 96,75; Sp: perp: 67⅝.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 11den September.

Op den 15den dezer zullen van Munchen wederom naar Griekenland op marsch gaan twee kompagnien pioniers, een eskadron uhlanen, twee scherpschutter- en twee grenadier-kompagnien, alle in den laatsten tijd aangeworven troepen.

— Uit Straatsburg wordt gemeld, dat in de kerk te Molsheim voor eenige dagen zware ongeregeldheden zijn voorgevallen; alles, tot zelfs het altaar, was geplunderd en vernield geworden.

— In de zitting van den Zuricher landdag van den 6den is het nadere voorstel tot vervolging, van wege Bern ingediend, gelezen geworden, en zocht de afgevaardigde van dat kanton, Dr. *Schnell*, de noodzakelijkheid en regtvaardigheid van een nader onderzoek naar de jongste krijgsgebeurtenissen in de kantons Schwijtz en Bazel te ontwikkelen, en voorts te betoogen, dat de Sarner-conferentie een bestendige reactie tegen de liberale instellingen beoogd had, 't welk eveneens een nader onderzoek vereischte; dat de landdag, naar aanleiding van het bondsverdrag van 1815, daartoe het regt en zulks tevens ter bestraffing van hoog verraad had, en dat het noodzakelijk ware eindelijk het volk een waarborg voor rust en orde en zijne vrijheid te geven. Strenge straf vorderde Bern niet, maar in alle geval uitsluiting van den landdag voor de leden der Sarner-conferentie en van de hoofden der partij; wilde men daartoe niet besluiten, zoo had het gezantschap last den landdag te verlaten, zoodra zoodanig een, als in die termen viel, daarin verscheen. Bij de stemming bleven intusschen Bern en Bazel-landschap alleen voor het voorstel.

— De *Bazeler Zeitung* berigt, dat den 6den de beide infanterie-bataillons van Bern en Geneve, uit Bazel naar de grenzen van Neuchatel zijn opgetrokken; even zoo waren dienzelfden dag twee bataillons bondstroepen, van Aargau en Bern, uit het landschap Bazel naar dezelfde bestemming op marsch gegaan; de andere troepen zouden den volgenden dag optrekken.

— De courant van Neufchatel van 5 dezer berigt, dat de wetgevende raad den volgenden dag moest bijeen komen. — Omtrent het vertrek van den gouverneur *von Phuel* wordt, in datzelfde blad gezegd, dat deze naar Berlijn was vertrokken, om de oplossing van de politieke aangelegenheden des kantons te bespoedigen en bij den koning een met den wensch van deszelfs getrouwe burgers overeenstemmend antwoord uit te werken, daar hij wel gevoelde, dat 's lands gansche toekomst daarvan afhangt. Hij, de heer *V. Phuel*, had 's lands wenschen vernomen, en aan den eenen kant derzelver beweeggronden kennende, was het hem aan den anderen niet onbekend, dat de factieleiders, in den maatregel dien de goede burgers wenschen, de vernietiging hunner hoop tot omverwerping der orde van zaken, en van de omwenteling zien. De heer *von Phuel* zou slechts korten tijd afwezend blijven.

— De Zwitsersche troebelen schijnen luidens de *Allgem. Augsb. Zeitung*, de Fransche regering bewogen te hebben, troepen naar de zwitsersche grenzen te zenden en er versterkingen aan te leggen. Dit is het geval in de nabijheid van Gex [illegible] en Gex. Sedert een jaar worden vele kosten gemaakt aan het fort l'Ecluse, bij den mond der Rhône, om dat punt meer te versterken. Men heeft het onmogelijk willen maken het op den regter-oever om te trekken en het van de hoogten van den linker-oever te beschieten, want daar zijn twee reijen redouten aangelegd, die door bedekte wegen, in de rotsen gehouwen, gemeenschap met het fort hebben. Op de andere communicatie-wegen van Zwitserland met Frankrijk zouden ook versterkingen worden gemaakt, bij voorbeeld te Rousses, achter de Jura. Huningen zou ook weder versterkt worden, ondanks de bestaande traktaten, en de buitenwerken zou men zoo ver laten vooruitspringen, dat zij Bazel nog van meer nabij zullen naderen, dan het voormalige beruchte fort Abatucci.

— Uit Thurgau schrijft men, dat het slot Sandegg, 't welk in het vorig jaar door Prins *Talleyrand* voor zijne nicht de hertogin van *Dino* gekocht was, in den nacht van den 4den door een geweldigen brand, in weerwil van de aangebragte hulp, geheel in den

ŝach is gelegd; twee arbeiders hadden daarbij nog het leven verloren.

— Uit Weenen wordt van den 4den geschreven, dat de afreize HH. MM. van Praag op den 3den was bepaald geworden. Vorst *Metternich* was met zijne familie den 31sten van de heerlijkheid Königswart naar Praag afgereisd. Men had berigt, dat de zamenkomst van de souvereinen niet te Friedland maar te Munchengrätz zou plaats hebben. De keizer werd niet voor den 20sten of 25sten te Weenen teruggewacht.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

DUITSCHLAND. — De bij alle Protestantsche Theologen bekende Hoogleeraar in de Kerkelijke Geschiedenis en Dogmatiek aan de Universiteit te *Göttingen*, PLANK, is op den 31sten Augustus in den ouderdom van 84 jaren overleden. — Bij den Heer UZSCHNEIDER te *Munchen* is een reusachtige teleskoop vervaardigd, bewerkt naar het systeem van FRAUENHOFER. Dezelve heeft een objectiefglas van 15 Parijsche voeten brandpunt, en 10 2/3 duim opening, en overtreft derhalve die, welke nog bij het leven van FRAUENHOFER naar *Dorpat* is gezonden, en slechts 13 Parijsche voeten brandpunt had, en 9 duim opening. De werking van deze Teleskoop, welke door den Hoogleeraar in de sterrekunde aan de Universiteit te *Munchen* onderzocht en beproefd is, gaat tot over het duizendvoudige. *Saturnus* b. v. die, bij zijne kleinste verwijdering van de aarde, nog 165 millioenen geographische mijlen van ons verwijderd is, nadert door deze Teleskoop dezelve schijnbaar tot op 192,000 mijlen, en de maan vertoont zich, wanneer zij het digtst bij de aarde is, niet meer dan 68 geogr. mijlen van dezelve verwijderd.

DENEMARKEN. — Te *Koppenhage* ziet thans het licht eene zeer belangrijke ontdekkingsreis naar *Groenland*, door den Kapitein-Luitenant VON GRAAH, waarin veel wetenswaardigs voorkomt over dit weinig gekende land.

RUSLAND. — Bij de belangrijke verbeteringen en aanmoedigingen welke zoowel de handel en nijverheid, als de letteren en wetenschappen, onder de magtige bescherming der Russische Regering genieten, ontbrak er voor de uitbreiding onzer handelbetrekkingen echter eene soort van inrigting, welke Z. Exc. de Graaf DE CANCRINE Minister van Finantien, heeft weten daar te stellen; namelijk, *eene Kweekschool voor de Koopvaart*. De naam alleen bewijst het nut dezer instelling. Men zal in het vervolg onze koopvaardijschepen zien zee kiezen onder bevel van jonge Russen, die alle voordeelen, welke vreemdelingen genoten, voor hun land zullen behouden. Deze nuttige inrigting is zamengesteld uit twee-en-dertig jonge lieden, zonen van Russische kooplieden of handelaars. De Wis-, Aardrijkskunde, de Russische, Fransche, Engelsche en Duitsche talen maken de voorname onderwerpen hunner studiën uit. Gedurende vier jaar volgen zij die cursus, onder de leiding van hunnen vlijtigen Hoofdonderwijzer, den Heer PAUL DE MARALINEUS, oud Officier van de Keizerlijke zeemagt. Jaarlijks moeten zij gedurende twee maanden, aan boord van een toestel en bevel, eenen kruistogt in de golf van *Finland* doen, om zich te oefenen en de manoeuvres te leeren, ten einde de praktijk bij de theorie te voegen. De schoone brik, Graaf CANCRINE, bijzonder met dit doel te *Libau* gebouwd, is in Julij te *Petersburg* gekomen, en den 20sten van diezelfde maand heeft, in tegenwoordigheid van Z. Exc., den Geheimraad DROUJININE, onder wiens onmiddellijke bevelen de school verplaatst is, de inwijding van het schip plaats gehad. Verscheidene Hoofd-Officieren waren bij deze plegtigheid tegenwoordig. Na het einde van de vier eerste jaren, zullen de leerlingen gedurende vier andere op schepen geplaatst worden; waarna zij, evenzeer in de praktijk als in de theorie geoefend, volkomen in staat zullen zijn, het bevel over de koopvaardijschepen te voeren; een bevel dat tot nu toe altijd aan vreemdelingen is toevertrouwd geweest.

FRANKRIJK. — Men heeft aan het Bestuur voorgesteld, om op de brug van *Jena* te *Parijs* vier standbeelden te plaatsen, welke in het jaar 1814 vervaardigd zijn, om de vier voetstukken te versieren aan de hoeken van de brug, en welke in reusachtige afmetingen de vier Wapenen voorstellen, die zamengewerkt hebben om de overwinning te behalen, ter gedachtenis waarvan de brug strekken moest. Deze standbeelden zijn van wit marmer en zijn sedert den intogt der vreemde legers in eene der binnenplaatsen van het *Hôtel des Invalides* bewaard geworden, alwaar zij aan het oog der Geallieerden, gedurende hun verblijf in de hoofdstad onttrokken zijn. — Een der drie, naar *Parijs* gebragte *Indianen*, van de stam der *Charrua's*, is den 26sten Julij, overleden. Bij de gevolgen eener lanssteek, welke hij in de buik had bekomen, schijnen verveling en heimwee zijnen dood verhaast te hebben. Hij was zelf bij zijne stam geneesheer geweest, maar wilde hoegenaamd geene geneesmiddelen gebruiken. Hij werd, even als zijne beide stamgenooten, onderhouden uit het fonds tot aankoop van vreemde beesten, onder voorwaarde, dat zijn lijk aan het Museum voor de Natuurlijke Historie zou worden overgeleverd. — In eene der laatste zittingen van de Akademie der Wetenschappen te *Parijs*, heeft de Heer CIVIALE eene belangrijke Verhandeling gelezen, behelzende Statistische onderzoekingen over de ziekten van den Blaas-steen, waarin de uitkomsten werden medegedeeld van waarnemingen op 1881 gevallen gedaan in onderscheidene Ziekenhuizen van *Europa* en onder de meest verscheidene omstandigheden. Hieruit bleek: 1°. dat het aantal aan den steen lijdende kinderen grooter is, dan men dacht, daar van de 1881 lijders, 1126 beneden 14 jaren waren. Opmerkelijk is ook, dat het zoo veel bij kinders het meest voorkomt in de *Lombardisch-Venetiaansche Staten*, vooral aan den voet der *Alpen*, waar de kinderen grove en niet zeer voedzame spijzen gebruiken. 2°. dat op vele plaatsen de lijders uit vrees voor de steensnijding deze kunstbewerking zoolang uitstellen, totdat hun lijden volstrekt ondraaglijk en de operatie veel gevaarlijker geworden is; 3°. dat van 1644 operatien men 1276 genezingen en 324 sterfgevallen heeft waargenomen.

ENGELAND. — Op den 7den dezer is te *Windsor-terrace* (*Clifton*) overleden HANNAH MORE, in den ouderdom van 88 jaren. Zij was eene vrouw, die, om haar uitnemend verstand en beminnelijke hoedanigheden eene algemeene achting genoot. Zij mogt in de gemeenzame vriendschap deelen van JOHNSON en BURKE, van REYNOLDS en GARRICK en andere verdienstelijke mannen. In den bloei harer jaren verwijderde zij zich uit de schitterende kringen der zamenleving en der letterkundige wereld, en wijdde, in den omtrek van *Bristol*, haar leven toe aan het uitoefenen van Christelijke weldadigheid en het schrijven van onderscheidene uitmuntende werken, de godsdienstige verbetering van den mensch ten doel hebbende. Was haar leven, dat van eene christelijke weldoenster harer medemenschen, haar einde was dat van een geloovig Christen.

NEDERLANDEN. — Van Mr. S. J. VERSLUIS ziet de *Tweede Dichtbundel* in 't licht verschenen, waarmede, naar des Dichters betuiging, waarschijnlijk deszelfs dichterlijke loopbaan besloten wordt. Eene uitvoerige voorrede bevat hoofdzakelijk, eene geschiedenis van des Dichters treurspel *Jacoba van Egmont* en eene apologie van het laatste tooneelwerk des Heeren WISELIUS, *de Inspraak van het bloed*, welk treurspel met de voorrede het grootste en beste gedeelte van dezen bundel uitmaakt. Verder vindt men in denzelve de reeds aan het dichtlievend publiek bekende *Welmeenende toespraak aan jeugdige dichters* en kleine dichtstukjes, van verschillende toon en waarde. Het boek wordt gesloten met een proza-stuk, TE VAN KOOTEN geschetst, 't welk in dezen Dichtbundel minder voegzaam geplaatst schijnt. Een gegraveerde titel, met een vignet naar de vinding en teekening van den dichter, met een vierregelig Latijnsch vers van VAN KOOTEN, versiert dezen bundel. — Het is een aangenaam verschijnsel een werk van een jong geleerde te zien te voorschijn komen, 't welk blijken draagt van grondige studie en arbeidzaamheid; en zoo veel te meer, wanneer het onderwerp voor het groote publiek weinig aanlokkelijks heeft, en de jeugdige schrijver alzoo kan geacht worden uit zuivere zucht voor de wetenschap gewerkt te hebben. Als zoodanig mag men het werk beschouwen, dezer dagen bij den Boekhandelaar STEEK te *Breda* van de pers gekomen: *Leven, Gedrukte Werken en Handschriften van* C. VAN ALKEMADE *en* P. VAN DER SCHELLING *door* G. D. J. SCHOTEL. Het letterlievend leven, zoals de schrijver het noemt, der beide op den titel genoemde Vaderlandsche geschiedvorschers, de door hen uitgegevene en nog in geschrift voorhanden zijnde werken, worden op eene wijze behandeld, welke met verlangen baar het door den schrijver toegezegde *Beroemd Dordrecht* doet uitzien, en de hoop voeden dat hij ook eenmaal zijne voor het tegenwoordige afgebrokene taak moge voleindigen, eene levensbeschrijving, namelijk, van de ongelukkige Gravin, de ongelukkige JACOBA, volgens WAGENAAR, of de aanmatigende, heerschzuchtige en beestelijk vuile JACOBA, volgens BILDERDIJK.

GRAANMARKT TE AMSTERDAM.

VRIJDAG, *den 13den September.*

TARWE. — 125 ℔ bonte Poolsche *f* 225; — 126 ℔ geringe roode Koningsberger *f* 200; — 126 ℔ witte Holsteinsche *f* 185; — 127 ℔ dito *f* 180; — 127 ℔ Rostokker *f* 193, 195; — 128 ℔ Meklenburger *f* 190; — 125 ℔ Bandholmer *f* 170; — 123 ℔ nieuwe Vriessche *f* 160.

ROGGE. — 116, 117, 120 ℔ jarige Pruissche *f* 154, 156, 164; — 116 ℔ oude dito *f* 164; — 119 ℔ jarige Vriessche *f* 137; 120 ℔ nieuwe dito *f* 130.

HAVER. — 74 ℔ Voer *f* 68; — 79 ℔ Zwarte *f* 71.

BOEKWEIT. — 117 ℔ nieuwe Rozendaalsche *f* 144.

GARST. — Zonder affaire.

Beursprijs der Effecten, te Amsterdam.

VRIJDAG, *den 13den September.*

NEDERLANDEN. pCt.	Laagste koers.	Hoogste koers.	koers 4 1/2 ure.
Werkel. schuld 2 1/2	48 1/2	48 11/16	48 1/8
Dito dito 5	92	92 1/4	92 1/8
Uitgestelde dito . . .	1 3/32		
Kanshill. dito. . . .	21 1/2	21 5/8	21 1/2
Amort. Syndic. 4 1/2	85 3/4	85 3/4	85 5/8
Dito dito . . 3 1/2	69 3/4	70	69 3/4
Schatkistbiljett. . 6	101 5/8	101 7/8	101 3/4
Oorlogslasten. . . 5	99 11/16	99 3/4	
Leening 1831. . . 6	102		
Handel-Maats. . 4 1/2	93 1/2	93 5/8	
FRANKRIJK.			
Inschr. Grootb. 3	75 7/8		
ENGELAND.			
Dito per 12 Aug. 3			
SPANJE.			
Certificat. Amst. 5	65 3/16	65 7/8	65 3/8
Dito *f* 1000 . . . 3	40 5/8	40 7/8	
Uitges. 3 pc. Sch. 5	12 7/8		
Cort. Bons Lond. 5	15 1/2		
NAPELS.			
Certificat. *L & B* 5	82		
Dito *Falc. & C.* 5			
Leen. Lond. *R.* 5			
RUSLAND.			
Obl. *Hope* 1828. 5	100 1/4		
Dito dito 1828. 5	101 1/8		

pCt.	Laagste koers.	Hoogste koers.	koers 4 1/2 ure.
Cert. dito 1831. 5	91 1/8	91 1/4	91 1/4
Obl. te London. 5			
Certif. te Hamb. 5			
Inschrijv. Assig. 6	66 3/4	66 7/16	66 1/4
Certificat. dito. . 6	66 1/4		
POLEN.			
Aand. Loot. fl. 300.	105		
PRUISSEN.			
Dito dito R. 50. . 4	99 3/4		
OOSTENRIJK.			
Dito dito *f* 100. . .			
Dito dito » 250. 4	406		
Metalliek 5	91 1/4		
Dito Lond. gen. 5			
Dito 2 1/2			
Oblig. Goll. & C. 5			
Dito. 4			
Cert. Stadsb. dit. 2 1/2			
Wenen. Bankact. 3			
DENEMARKEN.			
Leeningte Lond. 3			
BRAZILIEN.			
Dito *Rotschild*. 5	67 1/4	67 3/8	67 1/4
GRIEKENLAND.			
Dito te London. 5			

Ter Antwerpsche Beurs van gisteren (14 September) waren genoteerd: Belg. 93¾ ½; Metall. 94⅞ 95; P. Loten 105; Braz. 67⅜; Sp. 5 pCt. 65¾ ⅞; 3 pCt. 41; Uitgest. 12⅞; Nap. 85¾; Sicil. 91¼ Paus. 88¼.

Te Weenen waren den 4den dezer genoteerd: Metall 5 pCt. 93⅞; Bankactien 1201.

*** Heden overleed te *Leijden*, ten gevolge eener longteering, na een smartelijk lijden van 14 maanden, mijne geliefde Echtgenoote J. C. CORONEL, in den ouderdom van nog geen 24 jaren, mij nalatende twee kinderen, nog te jong om in mijne regtmatige droefheid te kunnen deelen.

Breda den 13 *Sept.* 1833.

C. DE WILDE,
1e *Luit.-Adj.*, 3e *Bat.* 1e *Afd.*
Mob. Geld. Schutterij.

Voor 't Rijk.

AMORTISATIE SYNDICAAT.

De AGENT van 't DOMEIN te *BREDA*, zal op *Woensdag den 18den September* 1833, 's morgens om 10 ure, ten huize en herberge van JAN VAN ALPHEN, in den *Zandberg* buiten de *Ginnekenpoort*, ten overstaan van den Heer Burgemeester van *Teteringen*, aan den minstinschrijvende AANBESTEDEN, te weten:

De Leverancie en den Aanvoer van 100 Kubiek-ellen STRAATMIST, ten dienste van het *Liesbosch* onder *Prinsenhage*.

Het Rooijen van MAST en ANDER HOUT, en het omspitten van ruim 3½ bunder GROND, in het *Ulvenhoutsebosch* onder *Ginneken*.

Het Leveren en het Aanvoeren van 305 Kubiek-ellen STRAATMIST, ten dienste der *Mast-* en *Ulvenhoutsche bosschen* onder *Prinsenhage* en *Ginneken*. Alsmede tenzelve dage, ure en plaats voor afbraak Verkoopen:

Den OPSTAL van het Gebouw, gediend hebbende tot Tolhuis aan den Tol No. 2, op den Grooten Weg No. 8, bij den *Haansberg* onder *Gilze*; alles breeder bij Billetten omschreven.

De Konditien liggen ter lezing ten Kantore van den Agent; zijnde bij de respective Boschonderwachters nadere Informatie en Aanwijzing te bekomen.

Breda, den 30sten *Augustus* 1833.

De Agent voornoemd,
M. SMITS.

AANBESTEDING
VAN
TRANSPORT VAN FOURRAGE.

De Onder-Intendant der 1ste klasse, belast met de directie over den dienst der Fourrage in de Provincie Noord-Braband, zal den 21sten September te *Geertruidenberg* in het openbaar aan de minst inschrijvenden [illegible] de Leverantie van Transportmiddelen ter vervoer van Fourrage uit 3 Rijks magazijnen van Fourrage te *Geertruidenberg*, *Raamsdonk* en *Oosterhout* naar de Onder-Magazijnen gedurende het 4de kwartaal dezes jaars.

De Biljetten van Inschrijving op gezegeld papier geschreven, behoorlijk gesloten, door de Inschrijvers en Twee Borgen eigenhandig geteekend, met overlegging van een Certificaat van de regering der woonplaats, dat zij voor de leverantie genoegzaam gegoed zijn, zullen op den 21sten September voormiddags om 11 uren bij den Heer Majoor, Kommandant te *Geertruidenberg*, belast met het toezigt over het Hoofd-Magazijn aldaar, moeten ingekomen zijn.

De voorwaarden zullen van den 11den September ter lezing gedeponeerd liggen, dagelijks (Zondag uitgezonderd) bij den Heer Majoor voornoemd *te Geertruidenberg*, en bij den Heer Fungerenden Militairen Onder-Intendant bij de divisie kavallerie te *Oosterhout*.

De Onder-Intendant der 1ste klasse voornoemd
MATT.

*** Aanstaande Donderdag den 19den September 1833. *Publieke Verkooping* van eene aanzienlijke partij MEUBILAIRE en andere GOEDEREN, in het groote Verkooping-Lokaal over de Militaire Ziekenzaal.

Woensdag den 18den September te zien.

*** KLEINE MEDAILJES van de *CITADEL*, zijn te bekomen bij den Ondergeteekende à *f* 1 't stuk en bij partijen met eene behoorlijke korting.

M. A. T. REUSER,
te Utrecht.

Brieven Franco.

UIT DE HAND TE HUUR,

op zeer aannemelijke voorwaarden, om met 1o. Mei 1834 of eerder te worden aanvaard:

Eene HUIZING staande te *Megen* aan de *Maas*, genaamd *de Goude Leeuw*, bevattende 5 Beneden en Bovenkamers, groote Droogzolder, Keukens, Kelder en afzonderlijk staande Achterhuis en Waschhuis, waarachter een beste Moeskuin.

In deze HUIZING is sedert onheugelijke tijden het Logement met het beste succes uitgeoefend, en is ook zeer geschikt voor Heerehuizing en tot allerhande affaires.

Adres bij de Eigenaresse Mejufvrouw H. VAN ATTEVELT te *Megen* of bij den Notaris G. VAN DER HEYDEN te *Ravenstein*, *brieven franco*.

STOOMPACKET-VAART
TUSSCHEN
ROTTERDAM EN LONDEN.
In Dienst der General Post-office,
voor Passagiers en Goederen.

Het vertrek der Stoompacketten van *Rotterdam* is bepaald: Woensdag den 18 September, 's namiddags ten 1 uur.

Prijzen der Plaatsen: Eerste Kajuit £ 3 en Tweede Kajuit £ 2.

Nadere inlichting bij de Agenten.

W. SMITH & COMP.
P. A. VAN ES.

STOOMPACKET-VAART
TUSSCHEN
Rotterdam en Londen.
VOOR PASSAGIERS EN GOEDEREN.

De AGENTEN der General Steam Navigation Company, te *Londen*, brengen bij deze ter kennis van Reizigers en den Handel, dat het fraaije en bijzonder snelvarend Stoomschip *SUPERB*, gevoerd door W. MORFEE, groot 150 Tonnen, voorzien van *twee* Machinen lage Drukking, ieder van *zestig* Paardenkracht, kunnende ten allen tijde in den *Briel* binnen komen, waardoor nu weder de reis van *Londen* naar *Rotterdam* in minder dan 20 uren is volbragt, van *Rotterdam* zal vertrekken:

Vrijdag den 20 September, des namiddags ten 5 ure.

Zijnde de Passagegelden in de Eerste Kajuit op £ 1 en in de Tweede Kajuit op £ 0, 10 gesteld.

Nadere inlichting bij de Agenten voornd, { W. SMITH & COMP. en P. A. VAN ES.

STOOM-JAGT
PRINSES MARIANNE,
van *MIDDELBURG* naar *ROTTERDAM*,
September 1833.

Van *Middelburg.*			Van *Rotterdam.*		
Donderdag den 19,	's morg.	5 uur	Vrijdag den 20,	's morg.	9 uur
Zondag » 22,	»	6 »	Dingsdag » 24,	»	11 »
Donderdag » 26,	»	9½ »	Vrijdag » 27,	»	4 »

*** En vente chez BROESE ET COMP., Imprimeurs-Libraires à *Breda*.

1o. **LES LOIS DE LA PROCÉDURE CIVILE,**

ouvrage dans lequel l'auteur a refondu son analyse raisonnée, son traité et ses questions sur la procédure, par *G. L. J. CARRÉ*, *Professeur en la faculté de droit de Rennes.* Cinquième édition, augmentée, des dispositions législatives rendues sur la procédure civile, et de notices de jurisprudence des différentes cours supérieures de justice du Royaume de Belgique.

Cette édition du savant professeur Carré, est conforme à la dernière édition publiée en France. Elle se distingue de précédentes par une table analytique très-développée et présentée dans un ordre méthodique, qui facilite singulièrement les recherches. Ce travail laborieux et fait avec une grande fidélité, est dû aux soins de M. E. Longchamp, avocat à Paris. Le texte français a été enrichi d'une foule de notices de jurisprudence des Cours du royaume, sur les questions les plus intéressantes, un appendice par ordre chronologique offre la série des lois et arrêtés qui ont modifié les dispositions du Code de procédure civile, ou les ont complétées. On a également pensé que la loi nouvelle sur l'organisation du pouvoir judiciaire, qui se rattache par tant de points aux lois de la procédure, devait occuper une place nécessaire dans cet appendice.

Pour faciliter les citations d'arrêts faites par M. Carré, nous avons cru devoir les mettre en rapport avec les éditions belges ou les éditions françaises les plus répandues dans le pays. C'est ainsi que nous avons rapporté au Dalloz par ordre alphabétique, au Sirey, etc. qui comptent un grand nombre de souscripteurs en Belgique, les citations de l'auteur qui renvoient au *Journal des Avoués*, au *Journal du Palais*, etc., peu connus dans le pays, ou du moins très-peu répandus. Ces diverses améliorations ont paru de nature à recommander particulièrement notre édition, dont le prix seul doit lui faire donner la préférence, puisque l'édition de France coûte 54 fr.

L'ouvrage forme trois beaux volumes gr. in-8°, conformes à ceux de Merlin et Dalloz, et est imprimé de même sur papier vélin. Le prix de 30 pCt. inférieur à celui de Paris, est fixé, à . . . . . . *f* 17-00.

2o. **MAGASIN PITTORESQUE.**
à *f* 3-00 par An.

CONDITIONS DE LA SOUSCRIPTION.

Il paraîtra un cahier tous les mois. 12 cahiers ou 52 livraisons formeront un volume.

Chaque livraison contiendra 8 pages in-4o. (ou une feuille d'impression), format semblable au *specimen*; il y aura par feuille 5 à 6 gravures, représentant les monuments les plus remarquables de l'univers, les sujets les plus intéressans concernant l'histoire naturelle, l'agriculture, l'industrie, le commerce, etc., etc.

Le prix de la souscription sera payable lors de la réception de la première livraison.

Les lettres ou envois d'argent devront être affranchis.

Te BREDA, bij BROESE en COMP, Boekdrukkers en Boekverkoopers.